

Svazkové školy – základní aspekty z pohledu práva

právo s nadhledem

www.iora.cz

Proč svazkové školy právě teď?

- Nová pravidla a finance: od 1. 1. 2026 se výrazně posiluje školské kritérium v RUD (15,15 %) a zavádí zvýhodnění +20 % na žáka pro ZŠ svazku obcí a pro ŠPO více zřizovatelů (nař. vl. č. 427/2025 Sb.).
- Legální cesty spolupráce: svazek obcí (§ 49–53 ZoObcí) může zřídit školu jako příspěvkovou organizaci nebo školskou právnickou osobu (ŠPO); nově možná i ŠPO se společnými zřizovateli mimo svazek.

Důvodová linka: demografie, dostupnost, kvalita, efektivnější využití zdrojů a investic (část I, kap. 1–3; kap. 8 metodiky).

právo s nadhledem

www.iora.cz

Co je svazková škola a jak vzniká (právní rámec)?

- Zřizovatel: svazek obcí s předmětem činnosti „školství“ (stanovy, registrace u KÚ). Školu lze zřídit jako ŠPO (doporučeno) nebo příspěvkovou organizaci (část I, kap. 7; část II).
- ŠPO výhody: jednodušší vznik (zápis do rejstříku školských právnických osob), jasná hlavní činnost, flexibilnější fondy a účetnictví dle vyhl. 504/2002 Sb.; možnost organizačních jednotek s vlastními obvody (část II, kap. 1–8; část III).
- Školské obvody: u svazkové ZŠ vymezují obvody jednotlivé obce pro své území; po přechodném období se obvody zapisují do RÚIAN (novela § 178–179 školského zákona, zákon č. 267/2025 Sb.; část I, kap. 3.2, 3.5).
- Veřejnoprávní smlouvy: smlouvy mezi obcí a svazkem (např. o společném obvodu či převodu činnosti) mají povahu veřejnoprávní smlouvy — jde o nástroj koordinace výkonu veřejné správy, s předmětem a závazky v oblasti veřejného práva; podléhá zveřejnění/kontrole zákonnosti, neřeší se podle soukromého práva (není to „obchod“), plnění se typicky neúčtuje jako dotace, pokud zákon nevyžaduje

Povinnosti obcí ve svazkovém modelu

Základní povinnost obcí: zajistit podmínky pro ZŠ a povinnou docházku a pro přednostně přijímané děti v MŠ (§ 178 ŠZ); respektovat kritéria § 177 odst. 2 (dostupnost, demografie, zájmy obce/kraje) — platí i ve svazku (část I, kap. 2–4).

- **Financování:**
 - Stát: „přímé náklady“ dle § 160–163 ŠZ (pedagogická složka).
 - Obce/svazek: provoz, investice, nepedagogická práce, podpůrná opatření věcná a nepedagogická (§ 180 ŠZ od 1. 1. 2026; část I, kap. 6–7).
 - RUD: žáci svazkové školy zvyšují příjem obce sídla školy; metodika doporučuje smluvně či ve stanovách zajistit převod těchto příjmů do svazku pro provoz školy (část I, kap. 8; část IV, kap. 7.1).

Úhrady mezi obcemi: podpůrné pravidlo „podle počtu žáků s trvalým pobytem“ pro zařízení sloužící ZŠ, lze dohodnout jinak (§ 180 odst. 1 ŠZ; část I, kap. 3.3 a 3.5).

Optimální provoz po převodu financování nepedagogů na obce

- Jasná role a rozpočet: nastavte ve stanovách svazku a v rozpočtu ŠPO samostatné položky na nepedagogické pozice (školník, hospodářka, IT, uklízečky, kuchyně), včetně náhrad a FKSP.
- Sdílené služby: centralizujte administrativu a provoz (mzdová agenda, účetnictví, IT, údržba) na úrovni svazku/obce/ŠPO — úspora měřítko a stabilní zastupitelnost.
- Klíče rozdělení nákladů: transparentní klíč ve stanovách/smlouvě (např. kombinace počtu žáků, pracovišť a provozní plochy) pro příspěvky obcí na nepedagogické výdaje.
- Personální plán: sjednoťte kvalifikační požadavky a tabulky, plánujte vícepracovištní úvazky (údržba, IT) a sdílené pracovní smlouvy v rámci ŠPO nebo outsourcejte.
- Cashflow: měsíční zálohy od obcí dle klíče + roční zúčtování; obec sídla převádí „na žáka“ ze svého RUD svazku podle stanoveného mechanismu.

právo s nadhledem

Jak na to v praxi (kroky, rizika, na co si dát pozor)

Kroky zrychleně:

- Uzavřít smlouvu o vytvoření svazku + stanovy (předmět „školství“, majetkové vklady/převody, příspěvky, vystoupení); zápis svazku u KÚ (část I, kap. 7; přílohy).
- Založit ŠPO zřizovací listinou; soutěžit ředitele (konkurs dle § 166 ŠZ); připravit převod činnosti (smlouva obec–svazek), přechod zaměstnanců (§ 338 ZP), majetkové zajištění (výpůjčka/nájem, vklad do svazku) (část II; část IV, kap. 2–6).
- Vymezit školské obvody (opatření obecné povahy každé obce; přechod do RÚIAN) a podat návrhy na zápisy do rejstříků (část I, kap. 3.2; část IV, kap. 9–10).

Klíčová rizika a mitigace

- RUD a cashflow: ve stanovách zajistit převod „na žáka“ (obec sídla) do rozpočtu svazku; nastavit transparentní klíče příspěvků (část I, kap. 8; část IV, kap. 7.1).
- Majetek: jasně popsat vklady/výpůjčky, práva se svěřeným majetkem, scénáře při vystoupení obce (část IV, kap. 6; stanovy – majetkové vypořádání).
- Pracovněprávní kontinuita: postup podle § 338–339 ZP; zvláště ošetřit postavení ředitele (§ 166 ŠZ) (část IV, kap. 4–5).
- Projekty a dotace EU: změna příjemce není možná; projekty původní PO ukončit/vypořádat včas (část IV, kap. 8).

Nové pravidlo velikosti: integrační tlak § 179a ŠZ (od 1. 1. 2026/2029) – min. 180 dětí/žáků v posledních 3 letech; netýká se svazkových škol, zvýhodňuje spolupráci (část I, kap. 2).

právo s nadhledem

Děkuji za pozornost

petr@iora.cz

právo s nadhledem

www.iora.cz

